

Antwoord op het rapport betreff. het verslag nopens de maatregelen der zeemagt tot handhaving onzer neutraliteit in 1870.

[25. 1.]

MISSIVE, ingekomen in de zitting van den 19den September 1872.

's GRAVENHAGE, den 18den September 1872.

Ik heb de eer U Hoogedel Gestr. hiernevens te doen toekomen eene Nota van antwoord op het Rapport der Commissie, in wier handen is gesteld het verslag nopens de maatregelen bij de zeemagt genomen tot handhaving onzer neutraliteit in den zomer van 1870 (zitting 1871—1872, gedrukte stukken n°. 48).

De Minister van Marine,

BROCX.

Aan den Heer Voorzitter van
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

[25. 2.]

N O T A.

A. MATERIEEL DER ZEEMAGT.

§ 1. De Commissie komt tot het resultaat dat bij het uitbreken van den oorlog in 1870 aan *werkelijk bruikbare* oorlogsschepen slechts aanwezig waren:

- 2 ramschepen, en
- 2 monitors;

waarbij welligt nog 1 schroefstoomschip der 4de klasse te voegen ware, en noemt het, in verband met eene jaarlijksche uitgave voor de binnenlandsche dienst en den aanbouw voor dat doel van bijna vier millioen, niet schitterend.

Zóó gesteld is deze uitkomst inderdaad niet groot. De Minister neemt echter de vrijheid tot verantwoording van het aantal manschappen voor de binnenlandsche dienst beschikbaar en van de gelden zoo voor hunne indiensthouding als voor den aanbouw van materieel besteed, te verwijzen naar de jaarlijksche begrotingen. Maakt men eene vergelijking, zoo als de hierboven staande, en neemt men aan dat elk oorlogsschip in oorlogstijd dienst kan doen, dan behooren bij de hierboven opgenoemde schepen nog in aanmerking te komen een schroefstoomschip der 2de klasse (*Koopman*), een schroefstoomschip der 4de klasse (*Amstel*) en een raderstoomschip der 1ste klasse (*Valk*). Dat de beide eerstgenoemde stoomers in herstelling waren, doet hier weinig ter zake; daaruit blijkt slechts, dat het in dienst zijn van schepen hunne voortdurende beschikbaarheid niet waarborgt. De vraag is daarenboven geoorloofd of wel ooit de rekening zuiver is: een resultaat als het hier behandelde op elk gegeven oogenblik te toetsen aan de in dienst zijnde manschappen en kosten van aanbouw, laat staan, wanneer eerst sedert korten tijd met de aanschaffing van nieuw materieel, in zijnen aard geheel vreemd aan het bestaande, en met de vorming van het personeel is aangevangen. Indien sedert 1868 een dubbele som besteed ware geweest voor aanbouw, zou in 1870 de uitkomst niet gunstiger zijn geweest, en zou men haar dan hebben mogen vergelijken met eene jaarlijksche uitgave van 7 millioen? Eene vergelijking, zoo als de Commissie gemaakt heeft, laat zich niet opzetten met gegevens van elk willekeurig oogenblik.

Opvolgend waren in den zomer van 1870 na verloop van 6, 10 en 14 dagen voor oorlogsdiensten gereed 6, 8 en 9 gepantserde schepen. Hoogst waarschijnlijk zouden in dit jaar 10 en het volgende 16 ramschepen en monitors in 8, zoo niet in minder dagen tijds, gereed kunnen zijn. Met zulke uitkomsten — zij mogen ook nog niet schitterend zijn — gelooft de Minister, in verband met de kosten waarmede zij verkregen worden, tevreden te kunnen zijn.

De rigting, welke men naar het oordeel der Commissie volgen moet ten aanzien der voor de binnenlandsche dienst te bestemmen schepen, is de ware, en sedert wij in het bezit van gepantserd materieel gekomen zijn, in het oog gehouden. In 1868 waren drie, in 1870 vier en thans zijn vijf gepantserde schepen permanent in dienst. Het getal wachtschepen is met één verminderd en de drijvende

batterij *Neptunus* buiten dienst gesteld. Het doel van deze binnenlandsche activiteit is echter hoofdzakelijk oefening van het personeel en vorming van een kader, waaruit in oorlogstijd ten behoeve van andere schepen kan geput worden. Verder te gaan dan dit doel, waarvan de grenzen de ervaring en de overige eischen van de dienst alleen kunnen bepalen, is niet raadzaam.

De dadelijke bruikbaarheid van in dienst zijnde schepen, althans wanneer zij niet voortdurend stil liggen, is welligt minder verzekerd dan die van de in conservatie liggende. Gezwegen van altijd mogelijke ongelukken of van het breken of scheuren van belangrijke machinedeelen, behoeven de defecten en door het gebruik onvermijdelijke voorzieningen der werktuigen en ketels niet groot te zijn om herstellingen te vorderen, welke langer dan 8 of 14 dagen kunnen duren. Van het Noord-Duitsche gepantserde eskader schijnt in 1870 alleen de *Arminius*, die na het uitbreken van den oorlog uit conservatie in dienst werd gesteld, in geheel bruikbaren toestand te hebben verkeerd.

Moet het denkbeeld uitvoering vinden, » om in verband met torpedo's en versperringen eene genoegzame zeemagt in dienst te houden om een eersten aanval te kunnen wren », dan zal men voorzigtig doen om reeds in vredestijd permanente versperringen en torpedolijnen aan te leggen, want het laat zich aanzien dat daarmede zelfs in de gunstigste omstandigheden veel meer tijd zal gemoeid zijn, dan met de indienststelling der geheele vloot.

Indien noch eenig voortteeken, noch eenige waarschuwing ons tot voorbereiding aanspoort, met andere woorden, indien het mogelijk wordt geacht dat wij door roovers worden aangevallen, dan is het zeer te betwijfelen, of zulks wel van de zeezijde zal geschieden; maar komen in een oorlog, die ons direct aangaat, de gewone onweerswolken vooraf en is men waakzaam aan onze zijde, dan kunnen zij niet zoo spoedig losbarsten, of de voor de binnenlandsche verdediging bestemde vloot kan gereed zijn, vóór dat de vijand tot een aanval zal overgaan.

Het raderstoomschip *de Valk* is in dienst om steeds een vaartuig beschikbaar te hebben voor diensten in de nabijheid onzer kusten. Bij de wetenschap dat *de Vulkaan* een opleidingsvaartuig is, — men moge over de doeltreffendheid der inrigting als opleiding verschillen, — is de vraag: » waartoe het, als voor den oorlog zonder waarde, in dienst gehouden » niet duidelijk.

De aan het slot dezer paragraaph verlangde opgave is onder letter A gaarne bij dit antwoord gevoegd.

§ 2. In dienst gesteld na het uitbreken van den oorlog. Het is den Minister niet bekend, dat de schepen andere gebreken hadden dan in het Verslag zijn opgenomen.

De opmerking, dat tusschen in dienst stellen en gereed zijn een groot verschil bestaat, volkomen beamende, treft de gevolgtrekking dat dit onderscheid in het Verslag niet altijd aangeduid of in het oog is gehouden, wanneer men daarin lezen kan: » dat de opgezede schepen den 21sten Julij konden worden in dienst gesteld; één daarvan, *de Krokodil*, den 22sten, de *Prins Hendrik*, de *de Ruyter* en de *Cerberus* den 26sten en de *Stier* den 30sten Julij geheel voor de dienst gereed kwamen. »

De Commissie stelt zich na de juiste bewering, dat de in deze paragraaph bedoelde gepantserde schepen na verloop van tien dagen nog niet alle in geheel strijdvaardigen toestand schijnen verkeerd te hebben, de vraag: welke onze toestand zou geweest zijn, wanneer in den aanvang van den laatsten oorlog, Frankrijk onze neutraliteit had willen schenden. De Fransche vloot, bestaande uit 7 of 8 gepantserde schepen, welke reeds den 24sten Julij van Cherburg vertrok, zou slechts tegenover zich gevonden hebben 2 bruikbare ramschepen en 2 monitors en, ware zij tot een aanval op het Nieuwe Diep overgegaan, slechts een zeer onvoldoenden tegenstand ontmoet hebben. Alles is mogelijk. Maar het is niet ligt in te zien welke omstandigheden zouden moeten hebben gebeuren, opdat eene Mogendheid, die erkend heeft de neutraliteit van eene andere te eerbiedigen, opzettelijk reeds den 24sten Julij een eskader naar het Nieuwe Diep zoude zenden, om aldaar onze neutraliteit te schenden en deze daad te bekrachtigen door onmiddellijk een aanval op die sterkte te doen.

Omtrent den voorgestelden feitelijken toestand enkele opmerkingen. Het Fransche eskader schijnt den 24sten